

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“การศึกษานั้นเป็นเรื่องของทุกคน และไม่ใช่ว่าเพราะในระยะเวลาหนึ่ง เป็นหน้าที่โดยตรงในระยะเดียวไม่ใช่อย่างนั้น ตั้งแต่เกิดมาก็ต้องศึกษาเติบโตขึ้นมาก็ต้องศึกษาจนกระทั่งถึงขั้นที่เรียกว่าอุดมศึกษา อย่างที่ท่านทั้งหลายกำลังศึกษาอยู่หมายความว่า การศึกษาที่ครบถ้วน ที่อุดม ที่บริบูรณ์ แต่ต่อไปเมื่อออกไปทำหน้าที่การงานก็ต้องศึกษาต่อไปเหมือนกัน มิฉะนั้นคนเราก็อยู่ไม่ได้ แม้จบปริญญาเอกแล้วก็ต้องศึกษาต่อตลอดไป หมายความว่า การศึกษาไม่มีสิ้นสุด”

พระบรมราชาธิราช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการสื่อสารคมนาคมที่กว้างขวางและรวดเร็ว ดังนั้นเพื่อให้เราเรียนรู้ เรา รู้ทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สมาชิกในสังคมจึงต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา วิทยาการทั้งหลายเจริญก้าวหน้าอย่างกว้างขวางและบูรณาการอย่างไม่หยุดยั้ง การเรียนรู้สิ่งใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะความรู้ต่างๆ ที่ได้สะสมไว้จะค่อยๆ ล้าสมัยตามกาลเวลา โกวิท ประมวลพจนานุกรม (2536: 15) กล่าวว่าสภาพการทำงานในสังคมปัจจุบันผู้ทำงานต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถใช้ความรู้และทักษะที่เรียนมาจนเกษียณได้ซึ่งสอดคล้องกับ บัณฑิตูร์ ล่าซ่า (2540: 18) กล่าวว่า การจะได้มาซึ่งความรู้ใหม่ต้องมีความสามารถที่จะเรียนรู้และการหาความรู้ไม่ใช่เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเพียงอย่างเดียว เพราะเนื้อหาตำราไม่ได้เป็นเนื้อหาสาระที่จะนำมาใช้ประกอบอาชีพ ทุกวันนี้คนที่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลาจึงจะดำรงอยู่ได้ไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร

จากผลการดำเนินงานในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) คุณภาพของครูยังไม่เป็นที่พอใจของผู้ใช้และสังคม ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระบวนการเรียนการสอนยังมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และเชื่อฟังการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาจากครูผู้สอน มากกว่าการเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 การศึกษามุ่งเน้นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ มีลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่เรียน” วัธธีเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งสมคิด อิศระวัฒน์ (2532: 77) มีความเห็นวาระบบการศึกษาเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคน ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากมีลักษณะ “เจ้ากี้เจ้าการ”(direct) ของผู้ที่เกี่ยวข้อง สอนให้ฟังพาดูอื่นมากกว่าฟังพาดูตนเอง ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าวหากคนเป็นครูไม่

สามารถพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในที่สุดก็จะมีความรู้เท่ากับศิษย์ ในคุณธรรม 7 ประการของครูมีข้อหนึ่งคือ ภาวมโย หมายความว่าครูจะต้องแสวงหาความก้าวหน้าและพัฒนาความรู้อยู่เสมอเพื่อนำมาถ่ายทอดแก่ศิษย์ รุ่ง แก้วแดง (2541: 149) กล่าวว่าครูในสังคมปัจจุบันที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์คือครูโดยตนเอง ครูโดยตนเองหมายถึงความไม่รู้ว่าไม่รู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เพราะการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (self-directed learning) จะช่วยให้บุคคลค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ด้วยความสำคัญของการที่สมาชิกในสังคมในยุคข้อมูลข่าวสารต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาหรือเรียนรู้ตลอดชีวิต การประชุมพิจารณาเกี่ยวกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและจะประกาศใช้ในปีการศึกษา 2543 จึงได้วางแนวคิดไว้ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสมดุล ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม และปัญญา สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีแนวทางการจัดข้อแรกใน 8 ข้อคือ เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความคิดริเริ่มของบุคคลในเรื่องหนึ่งตามความต้องการและความสนใจของตนเอง ที่ต้องมีการวางแผน วางจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ตาม สามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสามารถประเมินผลการเรียนรู้นั้นๆได้ (Knowls, 1975) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่ใช่ลักษณะที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว แต่เป็นพื้นฐานความสามารถของมนุษย์ที่จะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในเรื่องต่างๆ (Knowls, 1975 อ้างถึงใน Garrison, 1997) และเป็นบุคลิกลักษณะที่มีอยู่ในตัวบุคคลจะมีอยู่ในระดับมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในการเรียนรู้ (Garrison, 1997)

Guglielmino(1977) (อ้างถึงใน นรินทร์ บุญชู, 2532; Brockett and Hiemstra, 1993: 56-57) ได้สร้างแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (self-directed learning readiness scales: SDLRS) โดยพบว่าบุคคลที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (self-directed learning) จะมีลักษณะดังนี้คือ (1) เปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ (2) นโนมติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (3) มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (4) มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง (5) มีความรักในการเรียน (6) มีความคิดสร้างสรรค์ (7) มองอนาคตในแง่ดีและ (8) มีความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา เครื่องมือนี้นำมาใช้อย่างแพร่หลายในต่างประเทศเช่น Guglielmino and Roberts(1992) พบว่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและสมรรถภาพในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวก Wood(1996) พบว่าผู้ที่เกิดความท้อถอย ขาดความเชื่อมั่นจะมีความ

พร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับต่ำ Carver(1996) พบว่าผู้ที่มีลักษณะเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเป็นผู้ที่เปิดโอกาสในการเรียนรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความต้องการและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ผู้ที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงจะมีสมรรถภาพในการทำงานสูง

การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในประเทศไทยโดยใช้แบบวัด SDLRS โดย นรินทร์ บุญชู(2532) ส่องหล้า เทพเชวรินทร์(2534) สุภมาศ ทองใส(2535) ศศิธร กุลสิริสวัสดิ์ (2537) วิมลพรรณ กุลรัตน์นาม(2538) และสร้อยทิพย์ อุจวาทิ(2539) พบว่าแต่ละบุคคลมีความพร้อมในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน และสมคิด อิศระวัฒน์ (2538) พบว่าคนไทยที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพของตนเอง มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ (1) อ่านหนังสือ ดูงาน เข้าไปอยู่ด้วย สังเกต สอบถาม (2) คิด วิเคราะห์ (3) ลองทำ และ (4) ประเมินผล และเป็นบุคคลที่ช่างสังเกต ช่างคิด วิเคราะห์ เป็นนักปฏิบัติและนักประเมินผล เป็นคนที่มีความพยายามและตั้งใจจริง โดยนักศึกษามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นลักษณะสำคัญของผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากวัยผู้ใหญ่เป็นวัยที่ต้องพึ่งพาตนเอง (self-directed) มากกว่าการพึ่งพาผู้อื่นและต้องการความเป็นอิสระ (autonomy) มากขึ้น เป็นผู้ที่เรียนด้วยตนเอง (self-learner) ประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ผู้ใหญ่มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับตนเอง (Knowles, 1984) และสมคิด อิศระวัฒน์(2538) พบว่าลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอาจเกิดขึ้นได้ถ้ามีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดลักษณะตามที่ต้องการ เนื่องจากลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นลักษณะซึ่งเกิดขึ้นกับคนบางคนเท่านั้น มิได้เกิดขึ้นกับคนทุกคน จะเห็นได้ว่าการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนั้นครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะ ดังกล่าวดังนั้นบุคคลที่เป็นครูโดยอาชีพอยู่แล้ว จึงควรเป็นครูที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเอง (self-directed learning) เป็นครูของตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองเป็นผู้ที่นำตนเองและชี้นำผู้อื่นในสังคมต่อไป

อุทุมพร จามรมาน(2537) กล่าวว่า การนำผลการวิจัยของผู้อื่นมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การกระตุ้นให้ครูทำวิจัย การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์หรือการสาธิตของครูที่สอนแห่งเป็นวิธีการในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูผู้สอน ให้เป็นครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนเองจะกระตุ้นให้ครูได้แสวงหาความรู้ ได้สะท้อนการทำงานด้านการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาการไปสู่การเป็นครูวิชาชีพ และกระบวนการวิจัยยังเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีทางการศึกษากับภาคปฏิบัติในโรงเรียน และ สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม(2537: 6-7) กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพและครูที่ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอน จะสามารถควบคุม กำกับและพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองได้เป็นอย่างดี ทำให้

ได้มาซึ่งความรู้ในการปฏิบัติงานและการทำวิจัยของครูผู้สอนจะทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้ข้อความรู้ใหม่จากการวิจัย เป็นประโยชน์ต่อครูและเพื่อนครูและพัฒนาครูไปสู่ครูมืออาชีพ (professional teacher) เพราะครูนักวิจัยจะมีคุณสมบัติของการเป็นผู้แสวงหาความรู้หรือผู้เรียน (learner) อย่างต่อเนื่องและมีชีวิตชีวา

อรวรรณ ณรงค์สรศักดิ์(2531) และสุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2537) กล่าวว่าปัญหาในการทำวิจัยส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับงานกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนเองซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวันทนา ชูช่วย(2533)เขวภา เจริญบุญ (2537) และสุรณี พิพัฒน์โรจนกมล (2537) พบว่าครูทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนและเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง ครูเป็นผู้ที่รู้ปัญหา ใกล้ชิดปัญหา มีประสบการณ์ตรงกับงานและงานวิจัยที่ทำ ดังนั้นการทำวิจัยของครูจึงเป็นการทำงานโดยที่ครูมีประสบการณ์โดยตรงที่ทำให้ครูได้เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาตนเองและได้พัฒนางานโดยมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงานกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ซึ่งการทำงานในเรื่องใดก็ตามต้องอาศัยแรงจูงใจ ทักษะการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ ทศนคติ ความคิดสร้างสรรค์และทักษะในการทำงาน วันทนา ชูช่วย (2533) เขวภา เจริญบุญ(2537) สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล (2537) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของครูคือครูจะต้องศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการในการทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง ความรู้ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลที่มีอยู่อย่างจำกัด ระยะเวลาในการทำวิจัย หน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ เงินทุนสนับสนุนในการทำวิจัย บุคคลที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์และทัศนคติในการทำวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ Knowles (1984) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้ที่ยืดปัญหาเป็นศูนย์กลาง เช่น ปัญหาในการดำเนินชีวิต ปัญหาในงานที่ต้องรับผิดชอบ ในการเรียนรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด จะเลือกเรียนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเอง สิ่ง que เรียนรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้จะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้อยู่เสมอ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (self-directed learning) และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องมีใครบอก

นันทวัน สวัสดิ์ภูมิ(2540) พบว่าครูนักวิจัยควรเป็นผู้ชอบใฝ่หาความรู้ ชอบคิด ชอบอ่าน ชอบเขียน รักธรรมชาติ มีความตั้งใจจริงและรับผิดชอบให้การทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคมองเห็นปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายนำศึกษา มีความสามารถในการสังเกตวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประการัต มีเหลือ(2540) พบว่าสมรรถภาพครูนักวิจัยที่จำเป็นในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จ คือ การเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาวิชา หลักสูตร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นนักอ่าน มีความละเอียดรอบคอบ ทำงานเป็นระบบ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แสวงหาความรู้อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ และมีศรัทธาต่อการวิจัย และลัดดา คำพลงาน(2540) พบว่ากระบวนการและผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนสนับสนุนให้ครูนักวิจัยเกิดความคิด ความมั่นใจในการทำงานและเป็นแรงจูงใจให้

ทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทำให้ครุศึกษามีพฤติกรรมคือความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความสนใจในการค้นคว้า การเห็นโอกาสของการเรียนรู้ ความสนใจในการสังเกตและบันทึก ความเอาใจใส่นักเรียนและมีความรับผิดชอบในการทำงาน จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่ากระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเป็นกระบวนการหนึ่งที่ส่งเสริมให้ครูเป็นผู้ที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนั้นเมื่อครูเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแล้วจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าวได้เช่นกัน

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของข้าราชการครูในสังคมปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครู โดยเฉพาะครุศึกษานักวิจัย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คำถามที่สนใจคือ (1) ครุศึกษานักวิจัยมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างจากครูที่ไม่เป็นครุศึกษานักวิจัยอย่างไร (2) ครุศึกษานักวิจัยมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างไร (3) กระบวนการทำวิจัยเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้เกิดขึ้นในตัวของครุศึกษานักวิจัยได้อย่างไร และ (4) การพัฒนาครูผู้สอนให้มีลักษณะเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทำได้อย่างไรบ้าง จากความเชื่อพื้นฐานว่ากิจกรรมทำวิจัยน่าจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครู ดังนั้นจึงได้วางแผนศึกษาในเชิงเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครุศึกษานักวิจัยและครูที่ไม่เป็นครุศึกษานักวิจัย

โดยผู้วิจัยเชื่อว่าข้าราชการครูที่ทำผลงานวิจัยเป็นผู้ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเอง จึงน่าจะมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างจากข้าราชการครูที่ไม่ได้ทำผลงานวิจัย ผลการศึกษาจะชี้แนะแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองข้าราชการครู เพื่อให้ครูสามารถพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเองอันเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรในอนาคตของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครุศึกษานักวิจัยและครูที่ไม่เป็นครุศึกษานักวิจัย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครุศึกษานักวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าครูทำวิจัยในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองและพัฒนาความก้าวหน้าของตนเอง โดยมีปัญหาวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดและการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ผลที่เกิดจากการทำวิจัยของครูคือครูได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของตนเอง ทำให้ครูได้ใกล้ชิดปัญหาได้เข้าใจปัญหามากขึ้นและได้เรียนรู้ผลของการจัดการเรียนการสอนของตนเองต่อการรับรู้ของนักเรียน มีผลให้สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ตรงประเด็น การเรียนรู้จากการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูนี้มีลักษณะที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและสอดคล้องกับทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ที่กล่าวว่า ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ต้องการที่จะพึ่งพาตนเอง (self-directed) มากกว่าพึ่งพาผู้อื่น มีความต้องการความเป็นอิสระ (autonomy) เป็นตัวของตัวเอง การเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้ใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบหรือความจำเป็นในการดำเนินชีวิตของตนเอง ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง จึงจะทำให้การเรียนรู้นั้นประสบความสำเร็จ เนื่องจากในการทำงานใดก็ตาม ต้องอาศัยแรงจูงใจ ทักษะในการแก้ปัญหา วิเคราะห์ ทศนคติ ความคิดสร้างสรรค์และทักษะในการทำงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยมที่เชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะนำตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองได้ดี ในสภาพการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มด้วยตนเอง

ดังนั้นครูนักวิจัยจึงน่าจะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าครูที่ไม่เป็นครูนักวิจัยและมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครูนักวิจัยแตกต่างจากครูที่ไม่เป็นครูนักวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ถึงวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณลักษณะ ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจำนวน 954,415 คน

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 คน ประกอบด้วยครูนักวิจัยจำนวน 63 คนและครูที่ไม่เป็นครูนักวิจัยจำนวน 63 คน

1.2 การวิจัยเชิงคุณลักษณะใช้วิธีการศึกษาจากพหุกรณีศึกษาที่เป็นครูนักวิจัยจำนวน 5 คน และครูที่ไม่เป็นครูนักวิจัยจำนวน 5 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

2.1 ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครูนักวิจัยและครูที่ไม่เป็นครูนักวิจัย

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครูนักวิจัย

นิยามคำศัพท์

ครูนักวิจัย หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ทำผลงานวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้รับทุนอุดหนุนทางการวิจัยประเภททั่วไป จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปีงบประมาณ 2535-2540

ครูที่ไม่เป็นครูนักวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเดียวกับครูนักวิจัย ที่ไม่ได้ทำผลงานวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากผู้เรียนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเองในการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความต้องการและความสนใจของตนเองและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ค้นคว้าหาแหล่งข้อมูลความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของข้าราชการครูที่เป็นครูนักวิจัย และไม่เป็นครูนักวิจัย และทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ การพัฒนาลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครูนักวิจัย
2. นำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้าราชการครูพัฒนาตนเองให้มีลักษณะเรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย